

AKTIVNÍ BOJOVÁ ČINNOST VZDUŠNÝCH VÝSADKŮ

Podplukovník Josef Mrázek

Při výměně názorů na použití vzdušných výsadků se setkáváme často s tvrzením, že specifická povaha výsadkových jednotek je čistě jen ve způsobu přepravy vojsk na bojiště a že po přistání v nepřátelském týlu se boj výsadkových jednotek ničím neliší od normálního způsobu boje vševojskových útvarů a jednotek.

Takové a jim podobné názory se odrážejí i v praktickém použití vzdušných výsadků, které nacházejí téměř ve všech operačních a taktických cvičeních uplatnění jen v ovládnutí a udržení určitého prostoru v nepřátelském týlu, zpravidla přednostně na vodním toku, které má svou dlouholetou a stálou tradici.

Použití vzdušných výsadků je tedy zužováno prakticky jen na jednu možnou oblast jejich využití k zabezpečení boje pozemních vojsk. V souvislosti s tím, že úkoly udržet důležitý prostor jsou spojeny s obranou, je tento druh boje pokládán za hlavní druh bojové činnosti vzdušných výsadků.

K vyvrácení názoru o nespecifičnosti boje výsadkových jednotek není třeba dalekosáhlého vysvětlování. Boj v týlu nepřítele má své zvláštnosti. Podmínky boje v týlu nepřítele, jako je např. velmi nejasná, často a náhle se měnící situace, převaha nepřítele nad výsadkem, která bude pravidlem, možnost působit ze strany nepřítele na výsadek ze všech stran a všemi možnými bojovými prostředky, omezené množství zbraní a střeliva u vzdušného výsadku, obtížné zásobování materiálem a značně ztížené zdravotnické zabezpečení a řada dalších, ovlivňují zvláštní charakter boje vzdušných výsadků.

Bojová činnost vzdušných výsadků v týlu nepřítele se proto vyznačuje vysokou bojovou aktivitou, rozhodností a úporností, tedy vlastnostmi, které spolu s překvapením a dovedným využitím bojové lste, vyrovnají zpravidla pro výsadek nepříznivý poměr sil a omezené možnosti podpory letectva a dělostřelectva.

Neustálá pohotovost bojovat v obklíčení spolu s potřebou bojovat o poměrně velký prostor, nebo objekt klade značné požadavky na samostatnost útvarů a jednotek, včetně malých jednotek (rota, četa).

Boj v nepřátelském týlu, který je poznamenán složitostí, nepřehledností situace a jejími rychlými změnami, vyžaduje umění rychle přecházet od jednoho druhu boje k druhému a uskutečnit smělý manévř do boku a týlu nepřítele a s širokým využitím takových způsobů boje, jako je přepad a léčka.

To jsou tedy některé zvláštnosti boje výsadků, které je třeba stejně tak jako zvláštnosti materiálně technického a zdravotnického zabezpečení znát a při rozhodování o použití vzdušných výsadků i respektovat.

Spolu s velkými změnami v operaci a boji pozemních vojsk doznal značných změn i charakter bojové činnosti výsadkových svazků, útvarů a jednotek v týlu nepřítele. Je třeba si to připomenout proto, že naše praxe použití vzdušných výsadků je zhruba na úrovni druhé světové války, ve které se výsadky na obou

válčících stranách vysazovaly zpravidla s úkolem ovládnout určitý rajón v nepřátelském týlu a udržet jej do příchodu útočících vojsk. Výjimku tvořily jen výsadky průzkumného a diverzního určení.

Soudobé operace a boje vyžadují a zároveň umožňují vzdušným výsadkům úspěšně plnit různé úkoly co do rozsahu i charakteru. Na jejich použití se proto není možné dnes dívat jen jako na malou bojovou epizodu. Představují dnes předstunutý sled operační sestavy vojsk a stávají se jedním z důležitých prostředků ozbrojeného zápasu. Proto i jejich bojovou činnost nelze omezovat pouze na jeden druh boje — obranu a nerespektovat tak ohromný kvalitativní skok, který i v otázce použití vzdušných výsadků nastal.

Jde tedy především o to probojovat u mnohých velitelů názor, že obrana dobytých objektů není v dnešních bojových podmínkách hlavní bojovou činností výsadkářů. Bojová činnost výsadkových jednotek musí mít vysoce aktivní a manévrový charakter. Neznamená to však, že obrana v boji výsadku nebude mít místo. Následující nebo další úkol výsadku bude velmi často naplněn obrannou činností. Výsadek povede tedy v některé koncovce v etapě sloučené s útočícími vojsky, obranu, ovšem ne poziční, statickou, ale rovněž s aktivními, manévrovými prvky.

Aktivnost bojové činnosti výsadků není produktem samoúčelnosti a tzv. „modernosti“, ale je přímo vynucená celou řadou podmínek a potřeb soudobého boje a podmíněná rozvojem bojové techniky, především raket a dopravního výsadkového letectva.

Aktivní způsob boje výsadků vyžadují především ty bojové úkoly, které mají dnes velký a někdy i rozhodující význam v dosažení rozhodného vítězství nad nepřítelem. Jsou to úkoly spojené s ovládnutím a zničením důležitých objektů v nepřátelském týlu jako jsou jaderné zbraně, velké štáby, spojovací uzly, radiotechnické prostředky, letiště, základny, vodní díla, silniční objekty a další. Tyto úkoly, stejně jako dezorganizace velení a rušení práce týlu nepřítele mohou přinést efekt tehdy, bude-li napadeno současně co nejvíce objektů nebo jejich jednotlivých elementů, což z hlediska vzdušného výsadku znamená vyčlenit řadu jednotek, které budou plnit úkoly samostatně na velkém prostoru. Současně ovšem musí být tyto jednotky připraveny a schopny rychle se shromáždit a přejít k soustředěné činnosti výsadku jako celku.

Vzdušný výsadek je v týlu nepřítele pod stálou úhrozbou napadení a to nejen vojsky, s konvenčními zbraněmi, ale hlavně jadernými prostředky. Manévrový charakter bojové činnosti, s aktivními úkoly jednotek na samostatných směrech jsou hlavními opatřeními v systému ochrany proti jaderným zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení. Naproti tomu zhuštěná, poziční obrana představuje pro nepřítele, disponujícího velkými palebnými možnostmi ve vlastním týlu, ten nejlepší cíl a předpoklad zničení výsadku v krátké době.

Manévrový a aktivní způsob boje vzdušnými výsadky umožňují velké ničivé účinky vlastních jaderných zbraní, které odkrývají možnosti vysazovat výsadky do velké hloubky a ničením operačních záloh vytvářet podmínky k uskutečňování přesunů v nepřátelském týlu. Zabezpečují rovněž podporu aktivního boje výsadku.

Pro rozvoj aktivity a manévrovosti vzdušných výsadků nemálo přispívá dopravní výsadkové letectvo, které je nejen schopné vysadit výsadek prakticky do

neomezené hloubky nepřátelského týlu a zázemí, ale i převážet a vysazovat dopravní prostředky nezbytné k uskutečnění manévru v nepřátelském týlu.

Na aktivnost bojové činnosti se díváme ze dvou hledisek a sice z hlediska použití vzdušného výsadku, které vyžaduje aktivní činnost a za druhé z hlediska aktivního vedení jednotlivých druhů boje při plnění stanoveného úkolu.

V prvním případě bude aktivnost podmíněna postaveným bojovým úkolem. Jinými slovy padnou všechny předpoklady v tomto směru, jestliže velitel, který o použití vzdušného výsadku rozhoduje, postaví výsadku např. úkol — po vysazení obsadit určitý prostor a udržet jej do příchodu pozemních vojsk. Proto o možnostech a způsobech boje vzdušných výsadků musí být především jasno těm velitelům a náčelníkům, kteří jejich použití navrhnou a s konečnou platností o nich rozhodují.

Vyvstává tedy především potřeba ukládat vzdušným výsadkům aktivní úkoly. Pro názornost, jaké úkoly, si uvedme některé příklady:

1. Výsadek je vysazen s bližším úkolem ovládnout a zničit důležitý objekt v nepřátelském týlu, v následujícím provést manévr do nového prostoru, ovládnout v něm určitý rajón (čáru) a udržet jej do příchodu útočících vojsk. V uvedeném příkladu působí výsadek stále kompaktně s tou zvláštností, že současně s vysazením hlavních sil ke zničení objektu si vysadí předsunutý odřad k vytvoření podmínek pro úspěšné splnění následujícího úkolu, v našem případě ovládnutí předmostí (schéma 1).

2. Bližší úkol — ovládnutí a zničení postavení ŘS REDSTONE plní výsadek jako celek, po té se rozptýluje po jednotkách na velký prostor a plní úkoly zaměřené na ničení důležitých objektů, dezorganizaci velení a práce týlu nepřítele. V tomto případě se útvarům nebo jednotkám stanoví přesně objekty nebo se vymezí prostor, ve kterém provádí samostatně průzkum objektů a jejich ničení. S pozemními vojsky se jednotky slučují samostatně.

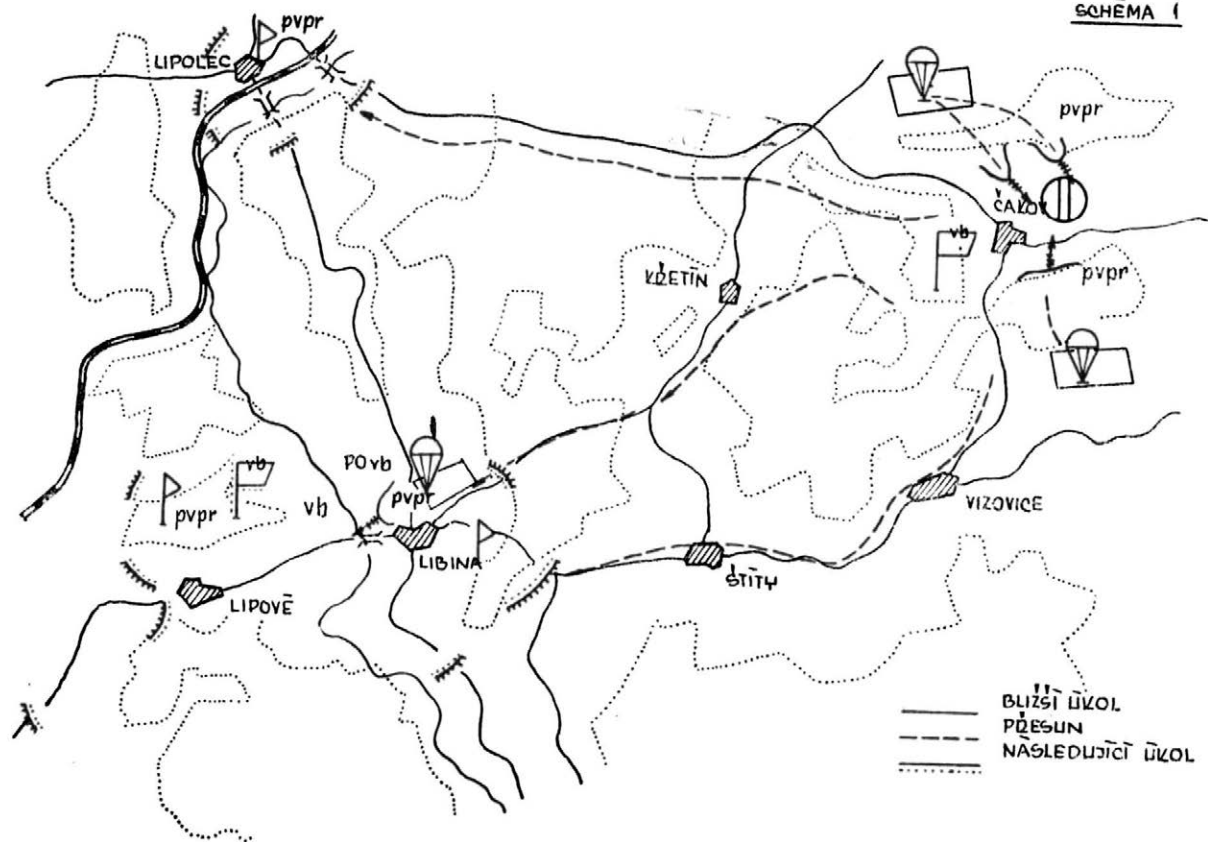
Může být i taková varianta, že v dalším se jednotky opět shromáždí a po obsazení důležité čáry, rajónu nebo objektu přejde výsadek opět jako celek do obrany až do sloučení s pozemními útočícími vojsky (schéma 2).

3. Výsadek je vysazen rozptýleně po útvech (jednotkách) a po splnění bližších úkolů, které spočívají ve zničení důležitých objektů, přejde výsadek k soustředěné činnosti celého výsadku v novém prostoru s cílem zpomalovat postup nepřátelských záloh a nedovolit jim včas zaujmout rozhodující čáru pro střetný boj (schéma 3).

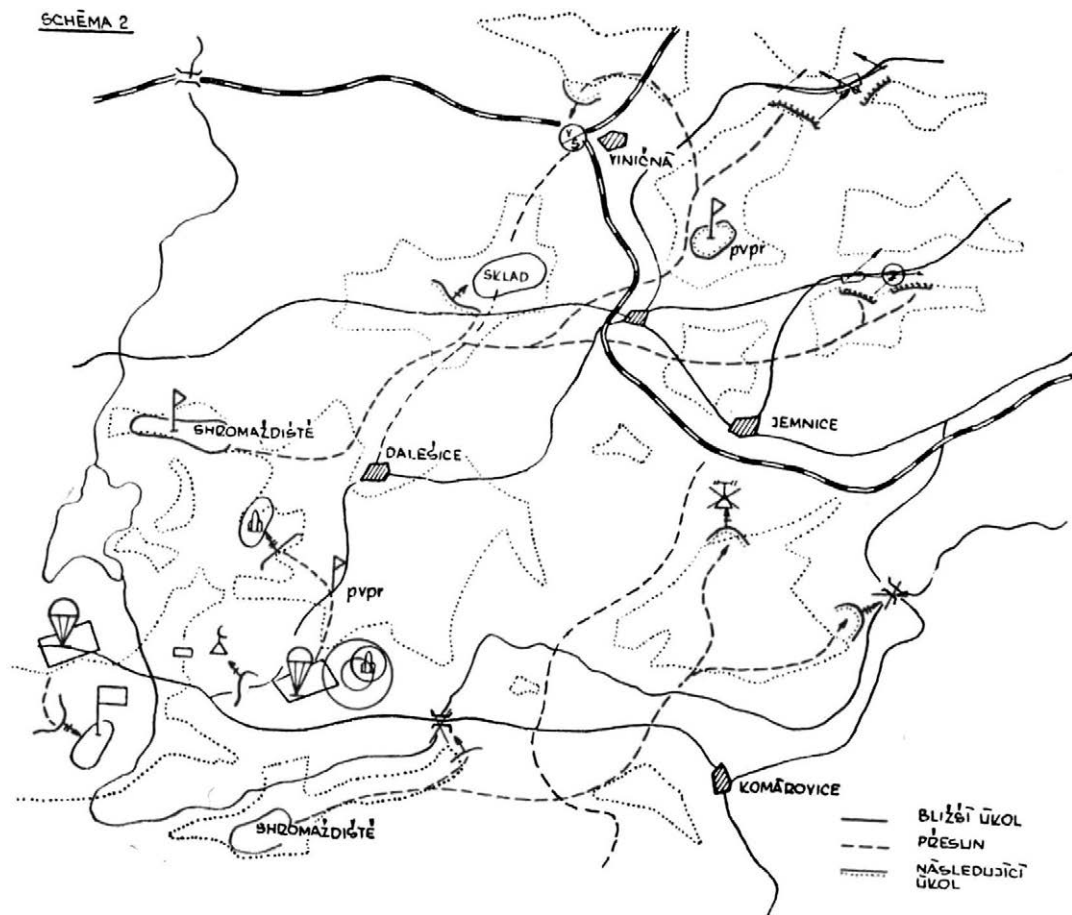
4. Obsahem následujícího nebo dalšího úkolu může být úder na nepřítele z týlu a tím pomoci útočícím vojskům zničit nepřítele a rychle prolomit nepřátelskou obranu.

Aktivnost najde tedy odraz v různých variantách bojové činnosti. Musíme dovedně střídat boj výsadku jako celku s decentralizovanou činností jednotek plnících samostatné úkoly na velkém prostoru, boj v jednom prostoru s manévrem celého výsadku nebo jeho částí sil do nového prostoru apod. Variant může být mnoho. Budou záviset na celé řadě podmínek ovlivňujících použití vzdušného výsadku jako je situace v nepřátelském týlu, charakter terénu, možnosti dopravního výsadkového letectva, síla, složení a výzbroj vzdušného výsadku a v neposlední míře i předpokládaná činnost pozemních vojsk, v jejichž prospěch se vzdušný výsadek vysazuje.

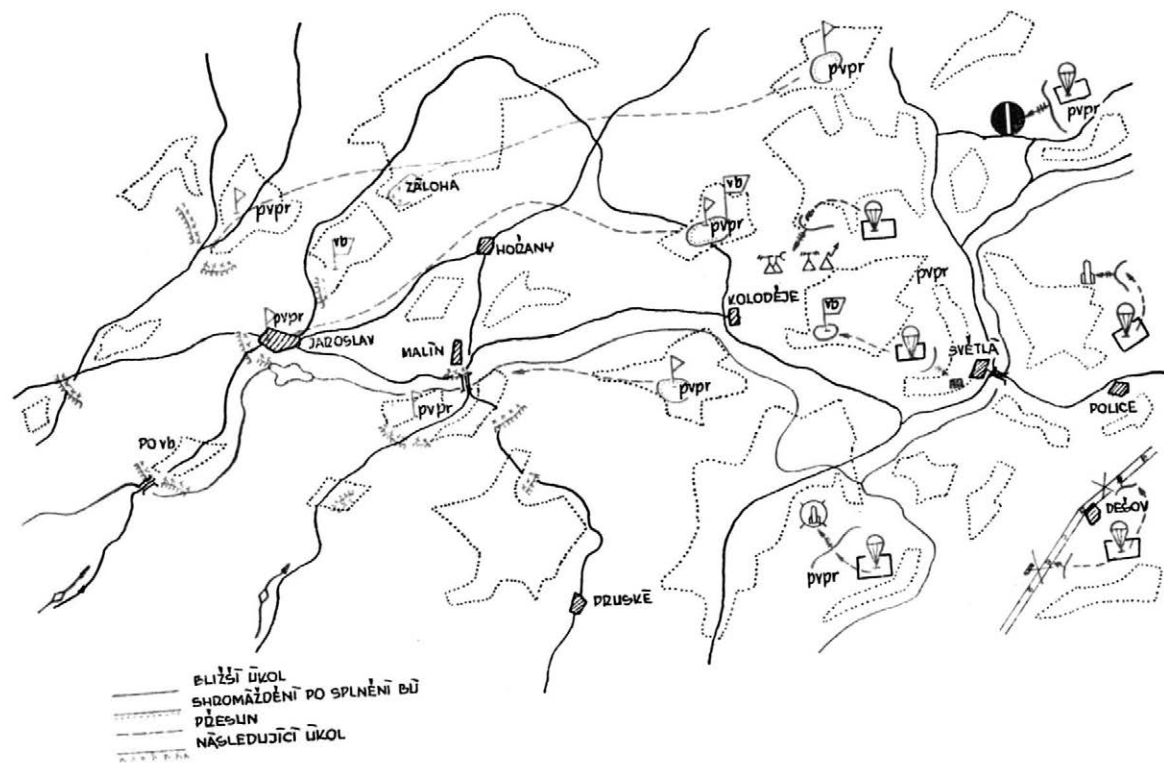
SCHEMA 1

SCHEMA 2

SCHEMA 3

Postavit úkoly vzdušnému výsadku znamená současně promyslet i způsoby jejich plnění v dané situaci. Na základě ujasnění způsobů bojové činnosti je možné dojít ke stanovení doby vysazení a tím i stanovení reálné doby samostatné bojové činnosti vzdušného výsadku. Aktivní manévrová činnost výsadku prodlužuje dobu jeho samostatné bojové činnosti a můžeme-li tak říci jeho „životnost“ v nepřátelském týlu. Uvádíme-li dnes, že výsadková divize je schopna bojovat v nepřátelském týlu 2 až 3 dny a výsadková brigáda 1 až 1,5 dne, pak tato norma vychází z předpokladu, že výsadek v uvedené síle si po vysazení nesejde do obrany, ale bude bojovat s využitím všech možných aktivních prvků. Zde je tedy odpověď na názory lidí, kteří dobu několika dnů samostatné bojové činnosti vzdušných výsadků v nepřátelském týlu pokládají za utopii.

Řekněme si ještě něco bližšího o soustředěné a decentralizované, nebo jak říkáme bojové činnosti na velkém prostoru. Tu nebo onu činnost je třeba dovedně střídat a to podle toho, jaký je úkol a jakého složení je vzdušný výsadek.

Soustředěné činnosti se používá při ovládnutí, zničení nebo udržení objektů, prostoru nebo čar vyžadujících úsilí celého výsadku. Je typická tím, že útvary a jednotky plní úkoly v taktické součinnosti mezi sebou.

Decentralizovaná činnost najde své uplatnění při plnění úkolů spojených s ovládnutím a ničením jednotlivých menších objektů hlavně při rušení velení a práce týlu nepřítele. Rysem této činnosti je to, že útvary a jednotky plní samostatné úkoly bez taktické a palebné součinnosti. Při tom chci připomenout, že i samostatné úkoly jednotek jsou součástí jednotného plánu a jsou plněny v zájmu bojového úkolu, který byl postaven výsadku jako celku. V tomto směru samostatné nazvání této činnosti jako decentralizované je nepřesné a proto se snažíme jej nahrazovat pojmem „Činnost na velkém prostoru“.

Při decentralizované činnosti jsou praporům, rotám a někdy i četám postaveny samostatné úkoly. Vzhledem k tomu, že bojová činnost samostatných jednotek vychází z jednotného plánu, musí být každé jednotce přesně určena doba, místo, způsob činnosti a rovněž místa a způsob shromáždění po splnění úkolu a též určeno spojení samostatně působících jednotek s velitelem výsadku i mezi sebou. U velkých výsadků (např. u výsadkové brigády) mohou prapory obdržet prostory bojové činnosti, ve kterých si velitelé praporů řídí boj už sami podle stanoveného úkolu (zpomalování záloh, ničení míst velení, skladů, radiotechnických prostředků, přepadávání nepřátelských proudů apod.).

Rozptýlení jednotek výsadku bude záviset na charakteru úkolu a rozhodnutí velitele výsadku, při kterém velkou úlohu bude mít využití terénu. Ve všech případech rozptýlení výsadku musí být takové, aby samostatně bojující jednotky si mohly vzájemně pomoci a aby výsadek byl schopen poměrně rychle přejít k soustředěné činnosti. Určovat normy vzdáleností jednotek mezi sebou je celkem těžké. Kromě celé řady faktorů jako je úkol, terén apod. ovlivní vzdálenost jednotek mezi sebou dosah spojovacích prostředků, kterými výsadek disponuje. Orientačně to může být mezi četami až 5 km, mezi rotami 8 — 10 km a prapory 12 — 15 km.

Při volbě té které činnosti je třeba dobře zvážit i faktor času. Pro rozptýlenou činnost je zvláště výhodná noční doba, která umožňuje přepad malými výsadkovými jednotkami i poměrně velkých nebo dobře chráněných objektů. Noc je výhodná i z druhého hlediska. Nepřítel bude využívat tmy k přesunům, pře-

skupením, vystřídání jednotek, dopravě materiálu apod. Rozhodná a překvapivá činnost malých jednotek výsadku a skupin může za těchto podmínek na komunikacích, spojovacích linkách, v prostorech míst velení apod. značně ztížit a zkomplikovat velení vojskům, zpomalit na delší dobu přesun záloh a dezorganizovat zásobování. Kromě toho činnost malých skupin a jednotek působících na velkém prostoru bude udržovat vojska nepřítele v neustálém napětí, což kromě vyčerpávání jednotek bude mít vliv i na jejich morální stav.

Použití vzdušného výsadku s úkolem vyžadujícím aktivní činnost bude zpravidla spojena s manévrem celého výsadku nebo jeho částí sil do nového prostoru. Při stanovení takového úkolu bude proto nutné počítat s možnostmi výsadku v tomto směru, tzn. jakým způsobem, na jakou vzdálenost a jakým terénem se přesune, s jakými překážkami se výsadek může během přesunu střetnout. Složitost se ukáže s přesunem bojové techniky, střeliva, materiálu a hlavně s raněnými.

K urychlení přesunu je nutné využívat všech druhů dopravních prostředků, včetně prostředků získaných na nepřátelském území a bude-li to možné i letounů a vrtulníků, zvláště pro rychlý přesun předsunutých odřadů a jednotek vycílených pro průzkum a zajištění.

Přesun stejně tak jako útočný boj a obrana výsadku má řadu zvláštností. Jejich rozbor z hlediska aktivní činnosti by byl rozsáhlý a vyžádal by si samostatné práce.

V příspěvku jsem chtěl upozornit na tu první stránku aktivity, která dostává počín při stanovení bojového úkolu vzdušnému výsadku. Měl by přimět velitele zamyslet se nad způsoby použití vzdušných výsadků a zároveň by měl být varovným upozorněním na to, že pasivnost, nerozhodnost, vyčkávání, pomalá a zdlouhavá činnost znamená pro jednotky bojující v nepřátelském týlu neúspěch a velké ztráty. Boj v týlu může být velice účinný za předpokladu, že bude veden s maximálním překvapením, rychle, důrazně a aktivně s patřičnou dávkou vynalézavosti a bojové lsti. Předpoklad k tomu vytvoří předně vševojskoví velitelé svým rozhodnutím o způsobu použití vzdušných výsadků.
